

КАФЕДРА ДИТЯЧОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

П.І. Ткаченко
Л.Ф. Каськова
І.О. Падалко

З метою покращання професійної підготовки лікарів-стоматологів із розділу «Хвороби органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки у дітей» у 1974 р. наказом ректора інституту № 85-А від 8 червня заснований курс, а з 1976 р. - кафедра стоматології дитячого віку. Завідувачем курсу, а згодом кафедри була затверджена, а потім обрана за конкурсом доктор медичних наук професор Л.П.Григор'єва, талановитий організатор, науковець, висококваліфікований клініцист, досвідчений лікар і методист. Вона у 1973 році успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук з теми «Височно-нижнечелюстной сустав при дистальном прикусе и его изменения в динамике лечения».

Спочатку на кафедрі працювали проф. Л.П.Григор'єва, доц. Л.Г.Павленко, ас. М.Т.Куряєва-Муратова, ас. А.К.Ніколішин, 2 аспіранти, лаб. В.А.Сірик. До включення їх у склад курсу, а потім кафедри стоматології дитячого віку вони тривалий час працювали на кафедрах терапевтичної, хірургічної й ортопедичної стоматології, очолювали та викладали основні розділи дитячої стоматології. Так, проф. Л.Г.Григор'єва, працюючи на кафедрі ортопедичної стоматології, читала та вела курс ортодонтії.

Доценко Л.Г.Павленко, працюючи на кафедрі терапевтичної стоматології, читала лекції і вела практичні заняття з дитячої терапевтичної стоматології, виконала кандидатську дисертацію (1967 р.), присвячену клініці та діагностиці карієсу зубів у дітей. А.К.Ніколішин, працюючи асистентом кафедри терапевтичної стоматології, виконав наукові дослідження, присвячені флюорозу зубів у дітей, успішно захистив кандидатську дисертацію (1977 р.).

У 1976 р. курс стоматології дитячого віку був реорганізований у кафедру стоматології дитячого віку. На кафедрі з цього часу викладалася дитяча терапевтична стоматологія (доц. Л.Г.Павленко, к.м.н. М.Т.Куряєва-Муратова) та ортодонтія з дитячим протезуванням (проф. Л.П.Григор'єва, к.м.н. В.А.Сірик, М.П.Сисоев). З 1976-1977 н.р. розпочалося викладання розділу дитячої хірургічної стоматології (доц. О.В.Рибалов, к.м.н. С.В.Кіндій).

Для повноцінного ведення навчального процесу суттєво покращена матеріальна база кафедри. З 1980 р. базою кафедри стала міська дитяча стоматологічна поліклініка, збудована й оснащена з активною участю облздороввідділу (зав. В.В.Волченко), стоматологічного деканату (декан проф. П.Т.Максименко), проф. Л.П.Григор'євої, ас. М.П.Сисоева й інших співробітників кафедри. У приміщеннях кафедри були створені, оснащені устаткуванням і наочними посібниками навчальні клінічні зали з дитячої терапевтичної, хірургічної стоматології, ортодонтії та дитячого протезування, рентгенкабінет.

У 1985-1986 р. у дитячій поліклініці (м-рн Половки) створена база курсу профілактики стоматологічних захворювань у дітей і, починаючи з III курсу, почалося більш цілеспрямоване викладання цього розділу. На цей

період кафедра зміцнила науковий потенціал, значно зросла кількість професорсько-викладацького складу: І.О.Падалка, Н.В.Головка, П.І.Ткаченко, Л.Ф.Каськова, Л.Ф.Чуприна, В.Д.Куроедова, О.В.Гуржій, С.В.Радлінський, С.Ч.Новікова, О.В.Шешукова, О.Ю.Анріянова, Л.Б.Галич, Н.В.Куліш, Г.П.Махракова, М.В.Новохацька, Н.Г.Старицина.

Нині колишній асистент С.В.Радлінський очолює навчально-методичний центр «Комподент» та клініку-студію «Аполонія».

Активну та дійову допомогу в забезпеченні навчального процесу на кафедрі надає допоміжний персонал: ст. лаб. Н.М.Кортич, ст. лаб. Л.І.Сахно, ст. лаб. В.І.Постникова, лаб. Г.О.Семенець, препаратори: Л.В.Гришко, Н.М.Рачинська.

Протягом усіх років колектив кафедри приділяв багато уваги оптимізації навчального процесу: були створені тексти лекцій, методичні розробки, робочі програми та вся необхідна документація відповідно до єдиної методичної системи для ведення практичних занять з основного курсу та в субординатурі, створені тематичні альбоми (20), оригінальні слайди (набір слайдів з ортодонтії, виданий бюро Медпосібник при МОЗ РРФСР у 1982 р. для всіх вузів країни — автори: проф. Л.П.Григор'єва, А.К.Ніколішин і другий набір, виданий у 1988 р. (разом із співробітниками кафедри дитячої стоматології ММСІ). Виготовлено понад 180 таблиць, штампи для програмного контролю знань, навчальні кінофільми, листки з обліку практичних навичок та інше.

Про форми та методи організації навчального процесу співробітники кафедри неодноразово доповідали на методичних конференціях інституту, республіканських і Всесоюзних.

Наукова робота кафедри присвячена розробці методів профілактики та лікування стоматологічних захворювань у дітей. З 1975 р. по 1980 р. кафедра спільно з Одеським НДІ стоматології, КМІ брала участь у розробці методів профілактики карієсу зубів у дітей. Підсумком цієї роботи були методичні рекомендації МОЗ УРСР (1983 р.) «Методы массовой профилактики кариеса зубов у детей».

У 1981-1985 рр. колектив кафедри виконав дослідження, присвячене профілактиці зубощелепних аномалій у дітей у регіоні з високим вмістом фтору в питній воді. Результатом цієї роботи стало видання методичних рекомендацій МОЗ УРСР. У 1986-1990 рр. спільно з кафедрою госпітальної терапевтичної стоматології виконана тема «Разработка и совершенствование способов профилактики и лечения некоторых стоматологических заболеваний у детей и взрослых с учетом содержания фтора в питьевой воде». За підсумками наукових досліджень на кафедрі зроблено 5 винаходів і декілька раціоналізаторських пропозицій.

З 1974 р. до 1997 р. під керівництвом проф. Л.П.Григор'євої на кафедрі виконані і захищені дві докторські (Л.В.Лепорська, В.Д.Куроедова), та 15 кандидатських дисертацій (М.П.Сисоев, В.А.Сірик, В.Д.Куроедова, Н.В.Головка, П.І.Ткаченко, С.В.Кіндій, Т.Ю.Ейхгорн, Е.В.Щербакова, Л.Ф.Чуприна, Л.Ф.Каськова, Л.В.Смаглюк, Л.Б.Галич, С.Ч.Новікова, О.В.Шешукова, Н.В.Куліш).

Крім того, у цей період підготовлені і захищені 2 док-

торські дисертації: А.К.Ніколішин - «Флюороз зубів» (1989), І.О.Падалка - «Клиніко-патогенетические аспекты кариеса и обоснование его профилактики у детей при кариесной ситуации» (1992 р.), та 2 - з хірургічної стоматології: О.В.Рибалов - «Клиника, диагностика, лечение и профилактика остро и хронического сиаладенитов у детей» (1987); П.І.Ткаченко - «Патогенетичні особливості запальних процесів щелепно-лицевої ділянки у дітей та диференційовані підходи до їх лікування» (1998 р.)

О.Ю.Андріянова й О.О.Бабіна захистили кандидатські дисертації під керівництвом д.м.н. І.О.Падалки, О.В.Гуржій - під керівництвом проф. О.В.Рибалова та д.м.н. П.І.Ткаченка.

Нині на кафедрі виконується одна докторська дисертація (доц. Л.Ф.Каськова) під науковим керівництвом д.м.н. І.О.Падалки та сім кандидатських дисертацій: 2 - під керівництвом д.м.н. П.І.Ткаченка (О.Б.Доленко, Н.М.Лохматова), 3 - під керівництвом д.м.н. І.О.Падалки (Н.Г.Старицина, Л.І.Амосова, Н.В.Левченко) і 2 - під керівництвом доц. Л.Ф.Каськової (І.Л.Маковка, Ю.І.Журальова).

За підсумками наукових досліджень надруковано понад 400 статей, 20 методичних рекомендацій МОЗ УРСР і 9 інформаційних листків. Проф. Л.П.Григор'єва - автор двох монографій: «Прогнатия» (1994 р.) та «Прикус у детей» (1995 р.), співавтор довідника «Справочник по ортодонтии» (1991).

У 1991 р. видані методичні розробки до практичних занять з дитячої хірургічної стоматології (д.м.н. П.І.Ткаченко, к.м.н. С.В.Кіндій).

З 1994 по 1999 рік кафедру дитячої стоматології очолював д.м.н. І.О.Падалка. За цей період створені та надруковані такі методичні посібники: «Теоретичне обґрунтування та засоби місцевої профілактики кариесу у дітей» (І.О.Падалка), «Хронічний паренхіматозний паротит» (П.І.Ткаченко та О.Ю.Андріянова), «Современные местноанестезирующие средства в стоматологии» (О.Ю.Андріянова).

Матеріали НДР доповідалися на республіканських конференціях, V, VI, VII, VIII з'їздах стоматологів України, на Всесоюзних з'їздах стоматологів, на Міжнародній науковій конференції ортодонти НДР, на першій всесоюзній конференції ортодонти (1990 р.), на I з'їзді Асоціації стоматологів України (1999 р.), на науково-практичній конференції «Стоматология на межі тисячоліть» (Одеса, 2000).

На кафедрі активно працює студентський науковий гурток. Щорічно в його роботі беруть участь 12-15 студентів IV-V курсів. На студентську конференцію щороку подаються 10-12 доповідей з актуальних питань дитячої стоматології. Гуртківці виступали з доповідями на республіканських та інститутських конференціях у Санкт-Петербурзі, Києві, Ташкенті, Одесі, Донецьку, Смоленську, Баку та інших, займаючи призові місця.

Поряд із навчально-виховною роботою, підготовкою молодих фахівців та науково-педагогічних кадрів, розробкою наукових проблем співробітники кафедри надавали і надають висококваліфіковану лікувально-профілактичну допомогу дітям з патологією щелепно-лицевої ділянки, особливо тяжкою.

Одного разу Лія Петрівна, підсумовуючи свою 45-річну лікувальну діяльність у співбесіді з журналісткою Ганною Волковою, заявила таке: «Каждый четверг я как руководитель центра реабилитации детей с расщелинами губы и неба проводила консультации. На учете состояло

более 300 детей с разной степенью уродств со всей области. И каждый четверг я принимала по 30 человек.

Одного мальчишка, Сашу, запомнила на всю жизнь. Когда его, трехлетнего, красивые папа и мама привели ко мне, посмотреть на него сбежались все сотрудники поликлиники. А маленький сын одного из сотрудников, проходя мимо несчастного, отвернулся, чтобы не видеть этого носа шириной на пол-лица, тех ужасных расщелин губы и неба и посаженных по бокам глаз. До 14 лет мы вместе с Олегом Васильевичем Рыбаловым лечили и наблюдали мальчишка. Олег Васильевич выполнил хирургическую часть, причем осваивал все сам, а я - ортодонтическую. Сейчас парень живет, работает, имеет нормальный внешний вид.

Еще наблюдала и лечила тоже Сашу. Он был первенцем в семье, родился с расщелиной губы и неба, потом еще два сына родились с такими же уродствами. И все лечились у меня. Знаю, что средний ребенок умер от инфекционного заболевания. Как сложилась судьба младшего, не знаю, а Саша женился, между прочим, на женщине с ликвидированной расщелиной неба, имеют они двух детей. Причем первый ребенок родился нормальный, а второй унаследовал болезнь папы и мамы. К сожалению, мои бывшие пациенты приходят теперь в нашу клинику со своими детьми. Причины развития подобных уродств пока недостаточно изучены. Это обязывает нынешнее и будущее поколение врачей и научных работников, опираясь на современные достижения науки, выяснять причины и механизмы развития этих тяжелых уродств и на основе знания разрабатывать эффективные средства и способы их профилактики.

Ну а пока что комплексное лечение детей с тяжелыми аномалиями, деформациями и несращениями губы и неба продолжают мои ученики и коллеги, профессора О.В.Рибалов, П.І.Ткаченко, доктор мед. наук В.Д.Куроедова, канд. мед. наук Л.Б.Галич и др.»

Кафедра стала одним із провідних осередків допомоги дітям Полтавщини та інших регіонів лівобережної України з різнобічними аномаліями, деформациями зубощелепного апарату, а також із незроценням губи та піднебіння.

Яскравим визнанням цього був вибір кафедри дитячої стоматології УМСА для проведення I Всесоюзної конференції з ортодонтиї у м. Полтаві у 1990 р. Цей форум високо оцінила патріарх ортодонтиї СРСР, доктор мед. наук, професор Февраліна Яківна Хорошилкина: «Это была даже не конференция, а съезд, который благодаря организаторам, в частности профессору Лие Петровне Григорьевой и ректору Полтавского медицинского стоматологического института профессору Николаю Сергеевичу Скрипникову, прошел на высочайшем уровне, определил пути развития отечественной ортодонтии на ближайшие годы и перспективу» (ДентАрт - 2000 - № 4 - с.67).

Громадська робота співробітників кафедри багатогранна: проф. Л.П.Григор'єва була членом союзної та республіканської проблемних комісій, членом Всесоюзної методичної комісії з навчального процесу, брала участь у складанні програми та навчального плану зі стоматології дитячого віку, обиралася неодноразово депутатом райради м. Харкова (1953-1957 рр.), а також міської ради народних депутатів м. Полтави (1969-1972 рр.). За сумлінну працю з підготовки лікарів-стоматологів і науково-педагогічних кадрів проф. Л.П.Григор'єва нагороджена медалями «За трудовое отличие», «Ветеран Труда», значком «Отличник здравоохранения», ювілейним дипломом №1

Учителя УМСА, їй присвоєне звання «Почесний академік УМСА» (1993 р.).

Професор О.В.Рибалов (до 1990 р. - співробітник кафедри) був заступником голови РПК, а зараз очолює Спеціалізовану раду для захисту докторських і кандидатських дисертацій з фаху «Стоматологія»; доцент Л.Г.Павленко обиралась членом парткому інституту та міськкому, нагороджена «Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1981 р.), а також медаллю «Ветеран труда».

Професор І.О.Падалка - член апробаційної спеціалізованої ради для захисту кандидатських і докторських дисертацій, член конкурсної комісії академії. Викладачі кафедри ведуть велику виховну роботу у групах.

З 1 вересня 1999 р. кафедрою завідує д.м.н. П.І.Ткаченко. Він є членом апробаційної стоматологічної ради і редакційної ради журналу «Український стоматологічний альманах». Очолює обласні лікувально-діагностичні центри для дітей з уродженими вадами розвитку обличчя та патології слинних залоз, які розташовані на базі дитячої міської стоматологічної поліклініки. За успіхи у вихованні студентської молоді та високий професіоналізм нагороджений «Почесною грамотою Міністерства охорони здоров'я України» та відзнакою

громади «Злагода».

Під його керівництвом захищена одна кандидатська дисертація (О.В.Гуржій), заплановані і виконуються 3 кандидатські дисертації (О.В.Доленко, С.О.Білоконь, Н.М.Лохматова), проводиться пошукова робота 5 співробітниками кафедри (Н.М.Коротич, В.І.Шинкевич, Л.І.Сахно, І.Ю.Вашенко) на перспективне планування кандидатських дисертацій.

За роки існування кафедра виховала велику групу дитячих стоматологів і стала одним із провідних організаційних і методичних центрів зі стоматології дитячого віку в Україні.

У 2001 р. на базі кафедри дитячої стоматології були створені кафедри: дитячої терапевтичної стоматології (зав. доцент Каськова Л.Ф.) і дитячої хірургічної стоматології (зав. доктор мед. наук Ткаченко П.І.).